

PATVIRTINTA
viešosios įstaigos Vilkaviškio pirminės
sveikatos priežiūros centro direktoriaus
2021-05-28 įsakymu Nr. V-35

PSICHIKOS SVEIKATOS SLAUGYTOJO PAREIGYBĖS APRAŠYMAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Teisę verstis psichikos sveikatos slaugos praktika turi asmuo, aukštojoje mokykloje įgijęs slaugos studijų krypties aukštojo mokslo arba jam prilygintą kvalifikaciją, turintis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka išduotą ir galiojančią bendrosios slaugos praktikos licenciją ir papildomai baigęs psichikos sveikatos slaugos specializacijos programą aukštojoje mokykloje arba Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centro vykdytą psichikos sveikatos slaugytojo specializacijos programą, arba neformaliojo švietimo Psichikos sveikatos slaugos programą bei gavęs tai patvirtinantį pažymėjimą.
2. Užsienyje įgyta psichikos sveikatos slaugytojo profesinė kvalifikacija pripažįstama Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo nustatyta tvarka.
3. Psichikos sveikatos slaugytojas verčiasi psichikos sveikatos slaugytojo praktika sveikatos priežiūros įstaigose, turinčiose įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti psichikos sveikatos slaugos paslaugas ir (ar) kitas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, kurias pagal teisės aktų reikalavimus kartu su kitais sveikatos priežiūros specialistais turi teikti ir psichikos sveikatos slaugytojas.
4. Psichikos sveikatos slaugytojas dirba savarankiškai pagal kompetenciją ir (arba) komandoje su gydytoju ir bendradarbiaudamas su kitais asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančiais specialistais.
5. Psichikos sveikatos slaugytojas savo darbe vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos medicinos norma MN 22:2020 „Psichikos sveikatos slaugytojas“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. V-714 ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. gruodžio 15 d. įsakymo Nr. V-2925 redakcija, Lietuvos medicinos normos MN 28:2019 „Bendrosios praktikos slaugytojas“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 8 d. įsakymu Nr. V-591 ir kitais teisės aktais, įstaigos, kurioje dirba, įstatais (nuostatais), vidaus tvarkos taisyklėmis bei savo pareigybės aprašymu.

II. TEISĖS

6. Psichikos sveikatos slaugytojas turi teisę:

6.1. verstis psichikos sveikatos slaugos praktika Lietuvos medicinos normos ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

6.2. konsultuotis su asmens sveikatos priežiūros ir kitais specialistais;

6.3. teikti slaugos paslaugas paciento namuose;

6.4. atsisakyti teikti slaugos paslaugas, jeigu darbo sąlygos kelia realų pavojų paciento, psichikos sveikatos slaugytojo sveikatai ar gyvybei, išskyrus atvejus, kai teikiama būtinoji medicinos pagalba;

6.5. nustatyti asmens mirties faktą Lietuvos Respublikos žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymo nustatyta tvarka;

6.6. skirti ir išrašyti medicinos pagalbos priemones (prietaisus) sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka ir būtiniosios medicinos pagalbos atveju teikdamas medikamentinę pagalbą, savarankiškai skirti vaistinius preparatus, įrašytus į Lietuvos medicinos normos MN 28:2019 „Bendrosios praktikos slaugytojas“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 8 d. įsakymu Nr. V-591 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 28:2019 „Bendrosios praktikos slaugytojas“ patvirtinimo“ (toliau – Lietuvos medicinos norma MN 28:2019), priede nurodytą Vaistinių preparatų, kuriuos savarankiškai gali skirti bendrosios praktikos slaugytojas, teikdamas medikamentinę pagalbą būtiniosios medicinos pagalbos atveju, sąrašą;

6.7. priimti sprendimą taikyti fizinio suvaržymo priemones, nesant gydytojo psichiatro ar gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro;

6.8. gauti darbui būtinas priemones;

6.9. vykdydamas Lietuvos medicinos normos 12.3 papunktyje nurodytą veiklą, tvarkyti paciento duomenis, įskaitant sveikatos duomenis, Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių pacientų asmens duomenų tvarkymą, nustatyta tvarka;

6.10. į saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas;

6.11. dalyvauti įgyvendinant darbuotojų saugos ir sveikatos priemones;

6.12. dalyvauti formuojant psichosocialinį klimatą darbo aplinkoje;

6.13. dalyvauti slaugos moksliniuose tyrimuose ir psichikos sveikatos slaugytojų profesinio rengimo, tobulinimo, slaugos paslaugų kokybės gerinimo ir vertinimo procese;

6.14. pagal kompetenciją teikti pasiūlymus dėl darbo organizavimo, slaugos paslaugų prieinamumo ir kokybės gerinimo;

6.15. būti Lietuvos ir (ar) užsienio organizacijų, asociacijų nariu, dalyvauti jų veikloje;

6.16. psichikos sveikatos slaugytojas turi ir kitų teisių, nustatytų kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

III.PAREIGOS

7. Psichikos sveikatos slaugytojas privalo:

7.1. kvalifikuotai ir kokybiškai teikti psichikos sveikatos slaugos paslaugas pagal šios pareiginės instrukcijos IV skyriuje nurodytą kompetenciją;

7.2. teikti būtinąją medicinos pagalbą teisės aktų nustatyta tvarka;

7.3. rekomenduoti ir dalyvauti organizuojant ligų ir sveikatos sutrikimų profilaktikos priemones bei užtikrinti teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę;

7.4. turėti spaudą, kurio numeris suteikiamas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. V-1 „Dėl specialisto spaudo numerio suteikimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“ nustatyta tvarka;

7.5. taikyti tik medicinos mokslo ir praktikos įrodymais pagrįstus saugius tyrimo, diagnostikos ir slaugos metodus, išskyrus kituose teisės aktuose nustatytas išimtis;

7.6. naudoti tik teisės aktų, reguliuojančių medicinos priemonių (prietaisų) naudojimą, reikalavimus atitinkančias medicinos priemones (prietaisus), išskyrus kituose teisės aktuose nustatytas išimtis; užtikrinti, kad medicinos priemonės (prietaisai) būtų naudojamos šiame papunktyje nurodytų teisės aktų nustatyta tvarka ir vadovaujantis gamintojų su medicinos priemone (prietaisu) pateikiama informacija;

7.7. tvarkyti medicinos ir slaugos dokumentus bei teikti statistikos ir kitus privalomosios atskaitomybės duomenis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

7.8. bendradarbiauti su asmens, visuomenės sveikatos priežiūros ir kitais specialistais;

7.9. dalyvauti vykdant privalomasias sveikatos programas;

7.10. laikytis saugos darbe taisyklių ir higienos normų reikalavimų;

7.11. laikytis asmens sveikatos priežiūros įstaigos vidaus tvarkos taisyklių;

7.12. laikytis slaugytojo profesinės etikos principų, gerbti pacientų teises ir jų nepažeisti, saugoti profesinę paslaptį ir visą informaciją apie pacientą laikyti konfidencialia; kitiems asmenims ši informacija gali būti atskleista Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais pagrindais ir tvarka;

7.13. pranešti kompetentingoms įstaigoms apie įtariamą užkrečiamąsias ligas, apsinuodijimus, mirties atvejus Lietuvos Respublikos teisės aktų, reguliuojančių tokios informacijos teikimą, nustatyta tvarka;

7.14. pranešti teisėsaugos ir kitoms valstybės institucijoms apie sužalotus ar smurtą patyrusius asmenis, kuriems dėl nusikalstamos veikos galėjo būti padaryta žala, Lietuvos Respublikos teisės aktų, reguliuojančių tokios informacijos teikimą, nustatyta tvarka;

7.15. pagal savo kompetenciją koordinuoti sveikatos priežiūros paslaugų teikinimą Lietuvos medicinos normos 10.14 papunktyje nurodytiems smurtą patyrusiems asmenims, kol bus pradėta teikti profesionali pagalba;

7.16. laiku informuoti gydytoją apie paciento sveikatos būklės pokyčius, komplikacijas, vartojamų vaistų nepageidaujamą poveikį ar kitaip pablogėjusią sveikatą;

7.17. informuoti atsakingus įstaigos specialistus apie galimą socialinių paslaugų poreikį asmeniui, turinčiam psichikos sutrikimų;

7.18. vadovautis asmens sveikatos priežiūros tikslais ir savarankiškai vykdyti psichikos sveikatos slaugą paciento namuose ir psichikos sveikatos slaugos paslaugas teikiančiose įstaigose;

7.19. teikti informaciją apie paciento sveikatą Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo nustatyta tvarka;

7.20. tobulinti profesinę kvalifikaciją sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

7.21. laikytis licencijuojamos veiklos – slaugos praktikos – sąlygų;

7.22. propaguoti sveiką gyvenseną, ligų profilaktikos ir sveikatos tausojimo bei ugdyimo priemones;

7.23. paaiškinti asmens sveikatos priežiūros specialisto praktikos aplinkybes Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, teisėsaugos institucijų ir kitų kontroliuojančių institucijų prašymu;

7.24. nepriimti kyšių ir elgtis taip, kad savo veiksmais neprovokuotų paciento, jo artimųjų, giminių ar kitų paciento atstovų, duoti kyši;

7.25. naudoti medicinos prietaisų saugos techninio reglamento reikalavimus atitinkančius medicinos prietaisus, kurie instaliuojami, naudojami ir prižiūrimi vadovaujantis Medicinos prietaisų instaliavimo, naudojimo ir priežiūros tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. V-383 „Dėl Medicinos prietaisų instaliavimo, naudojimo ir priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“;

7.26. dalyvauti pacientų, kuriems taikoma pakaitinė palaikomoji terapija, sveikatos priežiūroje (išduoti gydytojo paskirtą metadono dozę ir stebėti jos išgėrimą, vesti metadono apskaitą, atlikti narkotinių medžiagų nustatymo testus);

7.27. naudotis įstaigoje įdiegtomis kompiuterinėmis programomis;

7.28. laikytis užkrečiamųjų ligų profilaktikos reikalavimų;

7.29. laikytis medicininių atliekų tvarkymo taisyklių;

7.30. gebėti atlikti ankstyvąjį rizikos vartojant alkoholį įvertinimą;

7.31. atlikti kitas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytas pareigas;

IV.KOMPETENCIJA

8. Psichikos sveikatos slaugytojo profesinę kompetenciją sudaro žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, kuriuos jis įgyja bendrosios praktikos slaugytojo profesinę kvalifikaciją suteikiančių studijų metu ir papildomai pabaigęs vieną iš Lietuvos medicinos normos 4 punkte nurodytų programų bei nuolat tobulindamas įgytą profesinę kvalifikaciją, atsižvelgiant į nuolatinę slaugos mokslo ir praktikos pažangą.

9. Psichikos sveikatos slaugytojo bendrosios kompetencijos nustatytos Lietuvos medicinos normoje MN 28:2019 „Bendrosios praktikos slaugytojas“.

10. Psichikos sveikatos slaugytojas, be Lietuvos medicinos normoje MN 28:2019 nurodytos kompetencijos, papildomai turi:

10.1. žinoti:

10.1.1. teisės aktus, reglamentuojančius psichikos sveikatos priežiūrą ir slaugos praktiką Lietuvos Respublikoje;

10.1.2. Lietuvos Respublikos nacionalinės psichikos sveikatos politikos nuostatas;

10.1.3. Europos Sąjungos valstybių psichikos sveikatos priežiūros politikos principus;

10.1.4. psichosocialinių ir etninių, kultūrinių veiksnių įtaką paciento, jo šeimos psichikos sveikatai;

10.1.5. psichikos sveikatos stiprinimo ir palaikymo principus;

10.1.6. įvairių amžiaus grupių pacientų psichikos ir elgesio sutrikimus ir psichikos sveikatos slaugos ypatumus;

10.1.7. suicidologijos pagrindus;

10.1.8. psichotropinių vaistų grupes, jų veikimo mechanizmus, farmakologines sąveikas, skyrimo indikacijas, kontraindikacijas bei atsargumo priemones;

10.1.9. psichologijos pagrindus;

10.1.10. psichoterapijos metodų rūšis ir psichoterapijos metodų taikymo indikacijas;

10.1.11. psichosocialinės reabilitacijos principus;

10.1.12. įvairaus profilio psichiatrijos skyrių darbo organizavimo ypatumus;

10.2. išmanyti:

10.2.1. bendrąją psychopatologiją (psichikos sutrikimų simptomus ir sindromus), šių sutrikimų įtaką paciento elgesiui, gyvenimo kokybei, tikėtiną grėsmę paties paciento ar aplinkinių žmonių sveikatai, gyvybei ar turtui;

10.2.2. psichikos sveikatos slaugos proceso ypatumus, esant:

- 10.2.2.1. ūminiams psichikos sutrikimams, ūmioms psichozėms;
- 10.2.2.2. organiniams ir simptominiams psichikos sutrikimams;
- 10.2.2.3. psichikos ir elgesio sutrikimams vartojant psichoaktyviasias medžiagas;
- 10.2.2.4. nuotaikos (afektiniais) sutrikimams;
- 10.2.2.5. šizofrenijai, šizotipiniams ir kliesesiniams sutrikimams;
- 10.2.2.6. neuroziniais, stresiniais ir somatoforniniams sutrikimams;
- 10.2.2.7. vaikų ir paauglių psichikos ir elgesio sutrikimams;
- 10.2.2.8. pagyvenusių ir senų žmonių psichikos ir elgesio sutrikimams;
- 10.2.3. psichikos sveikatos slaugos namuose organizavimo ir teikimo ypatumus;
- 10.2.4. asmenų, turinčių specialiųjų poreikių dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, slaugą;
- 10.2.5. bendravimo ir bendradarbiavimo su įvairaus amžiaus pacientais, turinčiais psichikos sutrikimų, bei jų artimaisiais ypatumus;
- 10.2.6. aprobuotus biologinius psichikos sutrikimų gydymo būdus, jų taikymo principus ir slaugos principus;
- 10.2.7. priklausomybės ligų pakaitinio gydymo organizavimo ir teikimo principus, indikacijas, kontraindikacijas, naudojamų vaistų farmakologinio poveikio ir veikimo bendruosius principus ir komplikacijas;
- 10.2.8. elektros impulsinės terapijos indikacijas, kontraindikacijas, galimas komplikacijas ir slaugos principus;
- 10.2.9. antipsichozinių vaistų farmakologinio poveikio ir veikimo bendruosius principus, jų vartojimo indikacijas, kontraindikacijas, nepageidautiną poveikį ir komplikacijas;
- 10.2.10. antidepresantų farmakologinio poveikio ir veikimo bendruosius principus, jų vartojimo indikacijas, kontraindikacijas, nepageidautiną poveikį ir komplikacijas;
- 10.2.11. nuotaikos stabilizatorių farmakologinio poveikio ir veikimo bendruosius principus, jų vartojimo indikacijas, kontraindikacijas, nepageidautiną poveikį ir komplikacijas;
- 10.2.12. trankviliantų farmakologinio poveikio ir veikimo bendruosius principus, jų vartojimo indikacijas, kontraindikacijas, nepageidautiną poveikį, prasidedančio pripratimo ir priklausomybės požymius ir gydymo komplikacijas;
- 10.2.13. nootropų farmakologinio poveikio ir veikimo bendruosius principus, jų vartojimo indikacijas, kontraindikacijas, nepageidautiną poveikį ir komplikacijas;
- 10.2.14. savižudybių prevencijos principus ir pacientų, kuriems būdingas suicidinis elgesys, slaugos ypatumus;
- 10.3. gebėti:
 - 10.3.1. nustatyti psichikos sveikatos slaugos paslaugų prioritetus ir eigą;

10.3.2. taikyti psichiatrijos ir slaugos mokslo naujoves, taikomųjų tyrimų duomenis savo praktikoje;

10.3.3. spręsti psichikos sveikatos slaugos vadybos problemas;

10.3.4. teikti pacientams ir jų artimiesiems rekomendacijas psichikos sveikatos slaugos klausimais;

10.3.5. nustatyti psichikos sveikatos slaugos poreikius, taikyti atitinkamus psichikos sveikatos slaugos veiksmus bei numatyti psichikos sveikatos slaugos rezultatus:

10.3.5.1. organiniams ir simptominiams psichikos sutrikimams;

10.3.5.2. psichikos ir elgesio sutrikimams vartojant psichoaktyvias medžiagas;

11.3.5.3. šizofrenijai, šizotipiniams ir kliesesiniams sutrikimams;

10.3.5.4. nuotaikos (afektiniams) sutrikimams;

10.3.5.5. neuroziniams, stresiniams ir somatoforminiams sutrikimams;

10.3.5.6. elgesio sindromams, susijusiems su fiziologiniais sutrikimais bei somatiniais veiksniais;

10.3.5.7. suaugusiųjų asmenybės ir elgesio sutrikimams;

10.3.5.8. protiniam atsilikimui;

10.3.5.9. psichologinės raidos sutrikimams;

10.3.5.10. elgesio ir emocijų sutrikimams, prasidedantiems vaikystėje ir paauglystėje;

10.3.6. organizuoti, teikti įvairaus amžiaus pacientams, jų šeimos nariams psichikos sveikatos slaugos paslaugas;

10.3.7. pagal kompetenciją atpažinti psichikos sutrikimų simptomus, sindromus, jų pokyčius psichikos sutrikimo laikotarpiu;

10.3.8. pagal kompetenciją atpažinti ūminės psichozinės būsenos pacientą ir įtarti tikėtiną grėsmę paties paciento ar aplinkinių žmonių sveikatai, gyvybei ar turtui;

10.3.9. pagal kompetenciją atpažinti agresyvų, sujaudintą, potencialiai pavojingą psichikos sutrikimų turintį pacientą ir numatyti elgesio su tokiu pacientu taktiką;

10.3.10. atpažinti pacientą, kuriam būdingas suicidinis elgesys, ir pagal savo kompetenciją suteikti pagalbą;

10.3.11. atpažinti nepageidaujamas ar patologines paciento organizmo reakcijas į paskirtą gydymą;

10.3.12. pagal kompetenciją teikti psichosocialinės reabilitacijos paslaugas;

10.3.13. bendrauti ir bendradarbiauti su asmenimis, turinčiais įvairių psichikos ir elgesio sutrikimų, jų šeimos nariais;

10.3.14. atpažinti ir spręsti konfliktines situacijas, susijusias su psichikos sveikatos slauga;

10.3.15. mokyti pacientus atpažinti psichikos sutrikimo požymius ir juos valdyti;

- 10.3.16. motyvuoti tinkamai vartoti vaistus, užtikrinant gydymo tęstinumą;
- 10.3.17. dalyvauti pacientų, kuriems taikoma pakaitinė palaikomoji terapija, sveikatos priežiūroje (išduoti gydytojo paskirtą metadono dozę ir stebėti jos išgėrimą, vesti metadono apskaitą, atlikti narkotinių medžiagų nustatymo testus);
- 10.3.18. dokumentuoti psichikos sveikatos slaugą;
- 10.3.19. dirbti psichikos sveikatos priežiūros specialistų komandoje;
- 10.3.20. vertinti teikiamų psichikos sveikatos slaugos paslaugų rezultatus ir efektyvumą bei siūlyti paslaugų kokybės gerinimo priemones;
- 10.3.21. pagal kompetenciją teikti konsultacinę pagalbą psichikos sutrikimų turintiems asmenims ir jų artimiesiems dėl psichikos sveikatos slaugos, vaistų vartojimo, įgūdžių atkūrimo ir palaikymo;
- 10.3.22. analizuoti savo profesinę veiklą bei rengti profesinės veiklos pranešimus ir ataskaitas.

V. ATSAKOMYBĖ

11. Psichikos sveikatos slaugytojas už padarytas klaidas, aplaidumą, netinkamą jam priskirtų funkcijų vykdymą ar bioetikos reikalavimų pažeidimą, taip pat už pareigų viršijimą atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
